

IX. SZEKCIÓ

Jó gyakorlatok az egészségügyi szakellátásban II.

Nemzetközi szakmai ajánlások és jó gyakorlatok a biofilm és a sebváladék management témában

Móricz János MSc CRA medical trainer
Hartmann-Rico Hungária Kft.

A krónikus sebek ellátásánál két, gyakran előforduló kihívással kell szembenézni. Az egyik a sebváladék, a másik a biofilm. A sebváladék kiemelt szerepet játszik a sebgyógyulásban, de ha nem megfelelő mennyiségben, helyen vagy összetételben van jelen, akkor késleltetheti a gyógyulást. A sebkezelés egyik kulcsfontosságú tényezője a sebváladék hatékony, gyors és standardizált módon történő értékelése és menedzselése.

A biofilm kialakulása napjainkban a fennálló krónikus sebek esetén egyre gyakoribb megoldandó feladatot jelent, főképpen akkor, ha MRK is található a biofilmben. A nemzetközi szakmai szervezetek külön „Position” dokumentumokban adnak evidencia alapú útmutatást, mind a sebváladék, mind a biofilm kezelése tekintetében. A kezelést nehezíti, hogy egyre nagyobb az antibiotikum rezisztencia előfordulási aránya.

A krónikus sebek kezelése során, olyan technológiákat célszerű előnyben részesíteni, amelyek nem növelik a rezisztenciát, viszont hatékony megoldást jelentenek a sebkezelésben.

Kulcsfogalmak: krónikus seb, sebfertőzés, biofilm, sebváladék, seböblítés, modern kötszerek, NPWT

Mentálhigiéné szerepe a sürgősségi ellátók lelki egészségének védelmében

Blanár Ilona

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Hetényi Géza Kórház-Rendelőintézet, Szolnok

Napjainkban a Covid-19-pandémia következtében egy komplex foglalkozási (kiégési) traumának vagyunk szemtanúi, amely mind hazai, mind nemzetközi szinten érinti az ápolókat. Mindez kiemelten igaz a sürgősségi ellátókra is. Az előadás célja bemutatni a sürgősségi osztályon dolgozók lelki egészség megőrzéséért, fejlesztéséért végzett mentálhigiéné projekt tervezését, kivitelezését és megvalósítását.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kórház, Sürgősségi Osztály dolgozói saját, belső kezdeményezésével indult egy mentálhigiéné látásmóddal szervezett lelki egészségvédő és személyiség-erősítő projekt. Ennek tartalmi elemei: interaktív szakmai előadások, vezetett esetmegbeszélések, kommunikációs-, konfliktus kezelési technikák, önismeret fejlesztő-, csapatépítő játékok.

A személyiség egészét érintő kognitív kimerüléssel járó, fizikális, emocionális, mentális változásokat eredményező kiégés tünetcsoport nemcsak az egyénre hat kedvezőtlenül, hanem következményesen károsan befolyásolhatja a betegellátás minőségét és a munkahelyi elégedettséget. A sürgősségi ellátók rendszeres, időnyomásmentes találkozása lehetőséget teremt szakmai tudásuk fejlesztésére, önértékelésük,

motiváltságuk, összetartozás érzésük helyreállítására, növelésére.

A Covid-19-járvány idején egyre inkább előtérbe került a sürgősségi betegellátó osztályokon dolgozó munkatársak lelki egészségvédelme. A segítő szakmában, sürgősségi ellátásban dolgozók, nem tudják önmagukat segítettként identifikálni, nem tudnak segítséget kérni, sem elfogadni. A saját szakmai közösségen belül szervezett mentálhigiénés szemléletű technikák, módszerek alkalmazása segítséget tud nyújtani az ápolóknak lelki egészségük megőrzésére, a kiegészítő szindróma tüneteinek enyhítésére, amelynek hozománya lehet a magasabb beteg- és dolgozói elégedettség.

Kulcsfogalmak: Covid-19, sürgősségi ellátás, mentálhigiéné, kiegészítő, projekt

A védőnői gondozásban rejlő lehetőségek a gestatiós diabeteses édesanyák utógondozásának támogatásában

Siklósiné Gyopáros Adrienn

Alapellátási Intézmény, Veszprém

A terhességi cukorbetegség előfordulási gyakorisága világszerte, így hazánkban is évről évre emelkedik. A védőnők gondozási tevékenységük során egyre gyakrabban találkozhatnak ezzel a problémával. A gestatiós diabetes anyára és gyermekére gyakorolt kedvezőtlen következményeinek megelőzése érdekében kiemelten fontos az állapot megelőzésére való törekvés, a korai felismerés, valamint az utógondozás is.

2018 decemberében diabetológus szakorvosok javaslatára útnak indított – területi védőnői közreműködéssel végzett – kérdőíves felmérés a GDM anamnézisű édesanyák utógondozáshoz való viszonyulását kívánja felmérni különös tekintettel a reklasszifi-

káció, a rendszeres szűrővizsgálatok és az életmódelemek megvalósítására, valamint az ezeket befolyásoló tényezőkre.

A szakirodalmi adatok rávilágítottak arra, hogy a GDM anamnézisű édesanyák utógondozáshoz való viszonyulása kihívásokkal küzd. A kérdéssort kitöltő édesanyák (n=553) 45,75%-a végeztette el reklasszifikáció céljából a vércukorterheléses vizsgálatot a szülést követő egy éven belül. Az életmódelemekhez (egészséges étrend és rendszeres fizikai aktivitás) való ragaszkodásuk alacsony, mindössze 15%-uk végez az ajánlásoknak megfelelő gyakoriságú és intenzitású fizikai aktivitást és egyharmaduk ragaszkodik következetesen az étrendi tanácsok megtartásához a szülés utáni időszakban is.

A gestatiós diabetes utógondozása, interdiszciplináris, generációkon átívelő megközelítést igényel, egy egész életen át tartó folyamat. A kérdőíves felmérés – az összefüggések keresésén túl – szeretné bemutatni a védőnői gondozásban rejlő lehetőségeket, amelyekkel a diabetes szempontjából magas kockázatú gondozottak utógondozásban való hatékony részvétele, a diabetológiai szakemberekkel történő együttműködése javítható. A felmérés széleskörű terjesztésének további célja a gondozásban részt vevő szakemberek szakmai tudatosságának erősítése a GDM anamnézisű anyák és gyermekeik diabetes prevenciója területén.

Kulcsfogalmak: gestatiós diabetes mellitus, utógondozás, diabetes prevenció

Helyes lábápolással az amputáció ellen

Konczné Molnár Ibolya

Pest Megyei Flór Ferenc Kórház, Kistarcsa

A Nemzetközi Diabétesz Szövetség adatai: 2021-ben a világon 537 millió cukorbeteg

felnőtt él, ez a szám 2045-re 783 millióra emelkedik. 2021-ben 6,7 millió halálesetért volt felelős a diabétesz, 5 másodpercenként egy ember halálát okozva. A cukorbetegség kezelésére fordított összeg, 966 milliárd dollár, sajnos ennek közel háromnegyedét a szövődmények kezelése emésztette fel. Magyarországi adatok szerint, naponta 10 alsóvégtag esik áldozatul a rosszul beállított, kezeletlen diabétesznek, ez a szám világvizonylatban 30 másodpercként egy amputációt jelent. Osztályunkon strukturált oktatási program keretében igyekszünk átadni betegeinknek minden hasznos tudást, ezen belül külön foglalkozás témája a lábápolás. Az edukációs alkalmakat minden esetben igyekszünk interaktívvá tenni, éppen ezért a helyes lábápolás elsajátítására úgynevezett lábápolási tálcat készítettünk. Ezen a tálcán megtalálhatóak az otthoni helyes lábápoláshoz javasolt dolgok éppen úgy, mint a kerülendő eszközök. A szóban történő oktatás után, a résztvevőknek lehetősége van, a tálca elemeit csoportosítani, az elhangzottak alapján.

Előadásomban ezt az oktatási folyamatot szeretném bemutatni.

Kulcsfogalmak: diabétesz, amputáció, edukáció

Helyi szakmai protokoll megújítása és egy új check-lista bevezetése a szeptikus osztályon

Szűcs Tímea Erzsébet

Manninger Jenő Országos Traumatológiai Intézet, Budapest

Az egész világon, így hazánkban is egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzésére, vagy legalább csökkentésére. Projektemet a saját munkahelyi környeze-

temben valósítottam meg. Célom az akkor alkalmazott sebkötözésre vonatkozó protokoll megújítása, a legújabb ajánlások figyelembevételével, valamint egy check-lista bevezetése volt.

A megvalósítás érdekében számos olyan módszert alkalmaztam, amiket a legutóbbi tanulmányaim során sajátítottam el (pl. SWOT, SMART, GANTT, STAKEHOLDER elemzés stb.), melyek elvégzése közelebb vitt a megoldáshoz, valamint láthatóvá tette számomra a várható akadályokat, és azok lehetséges megoldásait.

A szeptikus osztályon végzett sebkötözési protokoll megújítása, valamint a check-lista bevezetése, csak egy kis szelete a meglévő és egyre emelkedő sebészeti helyi fertőzések megelőzésének, de rendkívül fontosnak tartom az osztályomon fekvő betegek ellátásában a maximális odafigyelést, ezzel is biztosítva ápoltságunk számára a biztonságosabb betegellátást. A feldolgozott tapasztalataim és megfigyeléseim arra mutattak rá, hogy nagyon sok esetben nem az eszközök- vagy anyaghiány okozza a nem megfelelést, hanem emberi tényező a hiba forrása. Felülvizsgálatom során tapasztaltam, hogy minden eszköz adott a kötözés szabályos kivitelezéséhez, mégsem sikerül tökéletesen, minden lépést betartva elvégezni a feladatot. Bár sok dolgozónak az a véleménye, hogy a kézfertőtlenítés „egy lerágott csont”, de mindig bebizonyosodik, hogy nem tudunk róla eleget beszélni, és még nagyobb odafigyelést igényel a téma.

Osztályomon egy higiénés ellenőrzés során felmerült probléma inspirált arra, hogy ezzel a témával foglalkozzam. Véleményem szerint az új check-lista bevezetésével és a sebkötözésre vonatkozó protokoll megújításával, hosszútávon jelentős lehet az anyagi megtakarítás, csökkenhet az ápolási napok száma, mérsékelni lehet az antibiotikum-

felhasználást, ezzel visszaeshet a multirezisztens kórokozók kialakulásának a lehetősége. Ezek mellett az érintett betegek hamarabb térhetnek vissza a munka világába, így újra hasznos tagjai lehetnek a társadalomnak.

Kulcsfogalmak: szakmai protokoll, sebkötözés, check-lista

Az ápolás nehézségei pánikbetegségben szenvedő, Covid-19-fertőzött, intenzív terápiát igénylő nő esetében, különös tekintettel a betegség kimenetelére

Rajnai Krisztina, Tóth Tímea

Markhot Ferenc Oktatókórház és Rendelőintézet, Eger

E dolgozat keretein belül kívánom bemutatni az intenzív osztályon dolgozó ápolók képzettségének, Rogersi beállítottságának jelentőségét a pszichésen terhelt előzményekkel rendelkező beteg gyógyulási folyamatának alakulásában. A vizsgálat célja volt nyitott kérdésként boncolgatni és összefüggéseket keresni, választ kapni a beteg állapotának kezdeti javulása után történő hirtelen állapotromlás okára.

Megfigyelésen alapuló esettanulmány: Az esettanulmány során bizonyosságot nyert az a tény, hogy a mentális problémákkal küzdő páciensek betegségfolyására igen nagy hatással van az ápolószemélyzet beállítottsága, sokoldalúsága, nem utolsó sorban leleményessége. Ugyanakkor egy újabb problémával is erőteljesebben foglalkoznunk kell, ez pedig a korai post intensive care szindróma, amely a mentális betegséggel küzdők állapotára lehet komoly befolyással.

Az esettanulmány feldolgozása során alátámasztást nyert, hogy az egyénre szabott ápolás, a szakdolgozók Rogersi beállítottságának képessége mekkora jelentőséggel

bír a betegség lefolyásának kimenetelében. A javuló diagnosztikai eredmények nem indokolták a beteg állapotának ilyen hirtelen történő romlását, ezért a gyors progrediáló állapot okának a beteg pszichés állapotában bekövetkező hirtelen változást valószínűsítem. Új, átfogó kutatás lehetőségét veti fel a mentális betegséggel küzdő páciensek intenzív osztályos kezelése és a korai post intensive care szindróma közötti összefüggés lehetősége.

Kulcsfogalmak: Covid-19, intenzív terápia, ápolói sokoldalúság, pánikbetegség, korai post intensive care szindróma

Az acute pain service teamek előfordulási gyakorisága a magyar egészségügyi ellátórendszerben

Lovasi Orsolya¹, Dr. Lám Judit², Dr. Gaál Péter²

¹Tolnai Megyei Kormányhivatal Szekszárd Járási Hivatala, Szekszárd

²Semmelweis Egyetem Egészségügyi Menedzserképző Központ, Budapest

A posztoperatív fájdalomcsillapítás évtizedek óta kihívás az egészségügyi ellátást végző személyzet számára. Bizonyos sebészeti beavatkozások után a betegek több mint 75%-ának van közepes vagy súlyos fájdalma. Az Acute Pain Service teameknek bizonyítottan számos pozitív hatása van a betegbiztonságra a fájdalomintenzitás csökkentése, a posztoperatív állapot javulása, a mellékhatások (hányás, hányinger) és a betegek fájdalompontszámainak csökkentése, a betegelégedettség javulása révén. A nemzetközi elterjedtség és evidenciák szerinti eredményes működés ellenére Magyarországon ez idáig keveset tudunk az APS-ek létezéséről és működéséről.

Kérdőíves felmérést végeztünk a releváns hazai sebészeti fekvőbeteg-ellátást végző intézményekben az APS-ek előfordulási gyakoriságáról és a kialakítás nehézségeiről. Az intézmények azonosítása a Nemzeti Népegészségügyi Központ által rendelkezésre bocsátott adatbázis alapján történt (fenntartótól és finanszírozási formától független aktív sebészeti tevékenységet végző ortopédia, traumatológia és sebészet szakmák). Az azonosított intézmények fenntartóinak megküldtük a kérdőíveket és kértük, hogy szakmánként 1-1 db kitöltését végezzék el. 72,2%-os válaszadási arány mellett, a mintánkban két helyen működtetnek APS csapatot (az egyik orvos alapú a másik szakdolgozók által működtetett). Az APS-t nem működtető intézményekben a megkérdezettek 88,9%-a szükségét érzi az APS kialakításának. Feltártuk az elindítás legfőbb akadályait. Leggyakrabban előforduló probléma a humán erőforrás hiánya (75,0%), ennél szignifikánsan alacsonyabb mértékben említik a finanszírozás hiányát (43,8%, $p=0,001$). A finanszírozás hiányától nem szignifikánsan különbözik a kezdeményezés, motiváció hiá-

nya (38,4%, $p=0,775$), a társszakmák együttműködési képtelensége (35,7% $p=0,253$), az érdeklődés hiánya (35,7% $p=0,253$). Végül az előzőektől szignifikánsan kisebb mértékben említett a menedzsment támogatásának hiánya és a gyógyszer-, eszközhiány (14,3%-14,3%, $p=0,001$).

Magyarországon nem elterjedt az APS kialakítása a posztoperatív fájdalomcsillapítás területén. A világban és a fejlett nyugat-európai országokban általánosan bevett módszer a csapat alkalmazása. A posztoszocialista országok esetén nem találtunk adatokat az APS elterjedtségére vonatkozóan, de egy cseh felmérésben vizsgálták a krónikus műtét utáni fájdalom (CPSP) kialakulásának és az APS meglétének összefüggését. A meglévő csapatok működése, szerkezete a szakirodalomban leírtaknak megfelel. Az APS kialakításának legfőbb akadályai közül Magyarországon kifejezetten hangsúlyos a megfelelő létszámú és képzettségű személyzet hiánya.

Kulcsfogalmak: posztoperatív fájdalom menedzsment, Acute Pain Service csapatok